

MÜZİK EĞİTİMİNİN ERKEN ÇOCUKLUK VE İLKOKUL DÖNEMİ ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL ÖZ-YETERLİKLERİNE ETKİLERİ: SİSTEMATİK DERLEME

THE EFFECTS OF MUSIC EDUCATION ON THE SOCIAL SELF-EFFICACY OF EARLY CHILDHOOD AND PRIMARY SCHOOL STUDENTS: A SYSTEMATIC REVIEW

Mehmet Ali ALTUNEL

Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-2281-742X>

altunelmehmetali96@gmail.com

Mümtaz Hakan SAKAR

Prof.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8248-6195>

hakan.sakar@deu.edu.tr

Received: January 11, 2026

Accepted: April 25, 2026

Published: April 30, 2026

Suggested Citation:

Altunel, M. A., & Sakar, M. H. (2026). Müzik eğitiminin erken çocukluk ve ilkököl dönemi öğrencilerinin sosyal öz yeterliklerine etkileri: Sistematik derleme. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE)*, 15(2), 97-111.

Copyright © 2026 by author(s). This is an open access article under the [CC BY 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Öz

Çağımızın gerektirdiği becerilerin kazanılmasında, bireyin bu becerilere yönelik öz yeterliği önemli bir tetikleyici unsur olarak öne çıkmaktadır. Eğitim yaklaşımlarında genellikle bireylerin bilişsel ve akademik yönlerine ağırlık verilirken bilişsel ve akademik gelişimin paylaşılacağı sosyal boyut göz ardı edilebilmektedir. Sosyal öz yeterliğin, sosyal becerilerin geliştirilmesinde etkili bir değişken olduğu düşünülerek, sosyal öz yeterliğin oluşumu ve gelişiminde müzik eğitiminin katkılarının olumlu yönde olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı, erken çocukluk ve ilkököl döneminde verilen müzik eğitiminin çocukların sosyal öz yeterliklerine etkilerini ele alan yayınları incelemek ve bu konuya ilişkin bir saptama yapmaktır. Bu doğrultuda yöntem olarak literatür taraması benimsenmiş ve ilgili konu hakkında bilimsel yayınlar taranarak bir sistematik derleme yapılmıştır. “Müzik eğitiminin erken çocukluk ve ilkököl dönemi öğrencilerinin sosyal öz yeterliklerine etkileri nelerdir?” sorusuna yanıt arayan ve bu bağlamı kapsayan 20 çalışma taranmış, betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bulgular; müzik eğitiminin, çocukların sosyal öz yeterliklerine doğrudan etki ettiğini, sosyal becerilerinin geliştirmesi açısından faydalı bir etken olabileceğini ve prososyal davranışlarını doğrudan etkileme potansiyeline sahip olabileceğini göstermektedir. Müzik eğitiminin çocukların sosyal becerilerinin gelişimine etkisi, P. Bourdieu’nun alan sermaye kavramlarıyla ele alındığında müzik eğitimi sonucu sosyal becerilerde gerçekleşen dönüşümün bireylerin sosyal hayatını doğrudan etkilediği ve müziksel etkileşimlerin çocukların davranışlarını yeniden yapılandıran sosyal alan görevi oluşturduğu çıkarımı yapılmıştır.

Anahtar Terimler: Müzik eğitimi, çalgı eğitimi, sosyal öz-yeterlik, sosyal beceriler.

Abstract

The acquisition of skills required in today’s world highlights self-efficacy as a key factor in developing these abilities. While educational approaches often emphasize individuals’ cognitive and academic aspects, the social dimension where this development is shared may be overlooked. Since social self-efficacy is considered an important variable in the development of social skills, music education is thought to contribute positively to its formation and development. The aim of this study is to examine publications addressing the effects of music education in early childhood and primary school periods on children’s social self-efficacy and to make a determination on this issue. Accordingly, a literature review method was adopted, and a systematic review was conducted by examining scientific publications on the relevant topic. A total of 20 studies that seek to answer the question, “What are the effects of music education on the social self-efficacy of early childhood and primary school students?” were reviewed and analyzed using the descriptive analysis method. Findings indicate that music education directly affects children’s social self-efficacy, supports the development of social skills, and has the potential to influence prosocial behaviors. Within the framework of Bourdieu’s concepts of field and capital, it is inferred that transformations in social skills resulting from music education directly affect individuals’ social lives, and that musical interactions function as a social field that reconstructs children’s behaviors.

Keywords: Music education, instrumental education, social self-efficacy, social skills.

GİRİŞ

21. yüzyılın insanlara ilişkin temel becerileri arasında yer alan; adaptasyon, iş birliği, iletişim, girişimcilik, yaratıcılık gibi beceriler, çağımızın önemli ve gerekli yetkinlikleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu bu temel becerilerin öncelikle aile ve yakın çevre tarafından, ardından da formal eğitimle bireylere kazandırıldığı ortadadır. Okullarda verilen formal eğitim, öğrencilerin akademik başarısını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Nitekim MEB'e (2006) göre okullarda verilen eğitim, öğrencilerin akademik becerilerini geliştirmeye yardımcı olurken onların kişisel ve sosyal çevreye uyum sağlamaları için gereken becerileri de desteklemelidir.

Kuzgun'a (2006) göre ilkököl dönemi, öğrencilerin sosyal gelişimleri açısından kritik bir evre niteliği taşımaktadır. Bu dönemde çocuklar çevresini keşfetmeye fırsat bulur. Çocukların kendini tanıma süreci hızla gelişir ve kendini çevresine tanıtmaya başlar. Okulun ve formal eğitimin bireyi sosyal bakımdan beslemesi bu yönde avantajlı olabilmektedir. İlkokul dönemi, çocukların, arkadaşları ve öğretmenleriyle olan iletişim becerilerini hızlı bir biçimde geliştirdiği dönem olarak ifade edilebilir. Bu dönem öğrencilerin sosyal becerilerini ve sorumluluk alma yetkinliklerini geliştirerek öz-yeterliliklerini bir üst düzeye taşımalarına katkı sağlayan önemli bir gelişim evresi olarak değerlendirilmektedir.

Okul öncesi ve ilkököl dönemi formal eğitimde verilen matematik ve fen bilimleri gibi çekirdek niteliği taşıyan dersler çocukların problem çözme, mantıksal akıl yürütme gibi bilişsel yönlerini desteklemektedir. Bununla beraber yapılan çalışmalar bu derslerin çocukların genel zekâ düzeylerini ve akademik başarılarını doğrudan etkilediğini ve desteklediğini göstermektedir (Siegler ve ark., 2012; Morgan ve ark., 2016). Matematik ve fen bilimleri gibi dersler belirli becerilere odaklanırken öğrenmenin duyuşsal ve sosyal boyutları geri planda kalabilmektedir. Nitekim eğitimin niteliğinin köklü bir biçimde dönüştüğü 21. yüzyılda, temel beceriler arasında olan; girişimcilik, eleştirel düşünme, problem çözme, iş birliği, adaptasyon, yaratıcılık gibi becerilerin kazandırılmasında sanatsal etkinliklerin ve özellikle müzik etkinliklerinin önemli bir rol üstlendiği görülmektedir.

Araştırmalar, 21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesinde müzik temelli etkileşimlerin küçük yaştaki çocuklar üzerinde anlamlı katkılar sağladığını vurgulamakta ve ortaya koymaktadır. Grup halinde gerçekleştirilen müziksel etkinliklerin, çocuklara akranlarıyla sosyal etkileşim olanakları sunduğu ve bu yolla çocukların sosyal beceri gelişimlerini güçlü bir biçimde desteklediği vurgulanmaktadır (Hallam, 2010; Su Sinn & KuWing, 2024).

Çocukların, bilişsel ve akademik becerileri ne kadar gelişmiş olsa da birlikte iş yapma, iletişim, girişimcilik ve etkileşim gibi sosyal konular söz konusu olduğunda çocuklar daha pasif kalma eğiliminde olabilmektedir. Bu durum çocukların becerilerini etkilemekte, birbirleriyle olan paylaşımlarını ve iletişimlerini negatif yönde etkileyebilmektedir. Nitekim Suzuki'ye (1983) göre akademik alanda başarısızlık bilişsel yetersizlikle bağdaştırılırken, çocukların oldukça karmaşık bir yapıya sahip olan ana dillerini akıcı bir şekilde konuşabilmesi dikkat çekicidir. Çocuklar; konuşmayı, ailelerinden ve çevrelerinden duyduğu kelimeleri taklit edip öğrenir ve ebeveynlerinden dil konusunda aldıkları olumlu mesajlarla konuşmayı pekiştirdikten sonra okuma ve yazmayı öğrenirler. Enstrümanla müzik yapmak da konuşmaya benzetilebilir. Çocuklar başta, çalgıdaki becerileri taklit yoluyla tekrar ederek kazanır, daha sonra müzik yapmayı öğrenir. Nota okuma ve çalma ise daha sonraki evrelerde gelir. Suzuki'nin ana dil yaklaşımı, bireyin müziksel becerilerini çevresel koşullar, tekrar ve sosyal etkileşim varsayımına dayanmaktadır. Erken yaşta yaşanan başarı deneyimlerinin model alınan kişiler tarafından desteklenmesi bireyin öğrenmeye karşı yetkinliğini etkilemektedir. Nitekim bireyler içinde bulunduğu sosyal çevrenin bir ürünü olmakla beraber hayatlarını çevrelerine göre düzenlerler. Dolayısıyla S. Suzuki'nin çocukların ana dil öğrenme yaklaşımından yola çıkarak; erken yaşta müzik eğitimi bağlamında yapılandırılmış ve desteklenmiş öğrenme ortamlarının çocukların hayatını etkileyebilecek, değiştirip dönüştürebilecek bir araç olarak düşünülebilir. Çocuklar, grup temelli müzik etkileşimler aracılığıyla iletişim becerilerini, yardım isteme ve birbirlerine yardım etme durumlarını, iş birlikli hareket etme davranışlarını geliştirebilir.

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde müzik eğitimi alanında öz yeterlik kavramının ağırlıklı olarak performans kaygısı, çalgı başarısı, akademik başarı, öğretme yeterliği ve müziksel yeterlik gibi

konularda çalışıldığı (Özevin, 2008; Yıldırım, 2009; Afacan, 2010; Şeker, 2011; Küçük, 2011; Girgin, 2015; Köksoy, 2017); bireylerin sosyal öz yeterlik gelişimlerini ele alan çalışmaların ise sınırlı olduğu görülmüştür. Bu kapsamda müzik eğitimi gibi canlı ve sosyal yönü güçlü olan bir alanın çıktıları arasında yer alan sosyal becerilerin gelişimine yön veren sosyal öz yeterlik; bireylerin kişilerarası ilişkiler geliştirme, adaptasyon, iş birliği öğrenme, atılganlık gibi becerilerini destekler nitelikte olup bireyin hayatını doğrudan ve olumlu yönde etkileme özelliğine sahip olma özelliği taşımaktadır. Bu araştırma, müzik eğitiminin erken çocukluk ve ilkokul dönemi öğrencilerinin sosyal beceri ve sosyal öz yeterliklerine etkilerini ele alan yayınları incelemek için yapılmıştır. Bu kapsamda bu çalışmanın araştırma sorularını aşağıdaki sorular oluşturmaktadır:

1. Müzik eğitiminin çocukların sosyal öz yeterliklerine etkileri nelerdir?
2. Müzik eğitiminin çocukların duygusal becerilerine etkileri nelerdir?
3. Müzik eğitiminin çocukların sosyal etkileşim ve iş birliği gibi prososyal davranışlarına etkileri nelerdir?

YÖNTEM

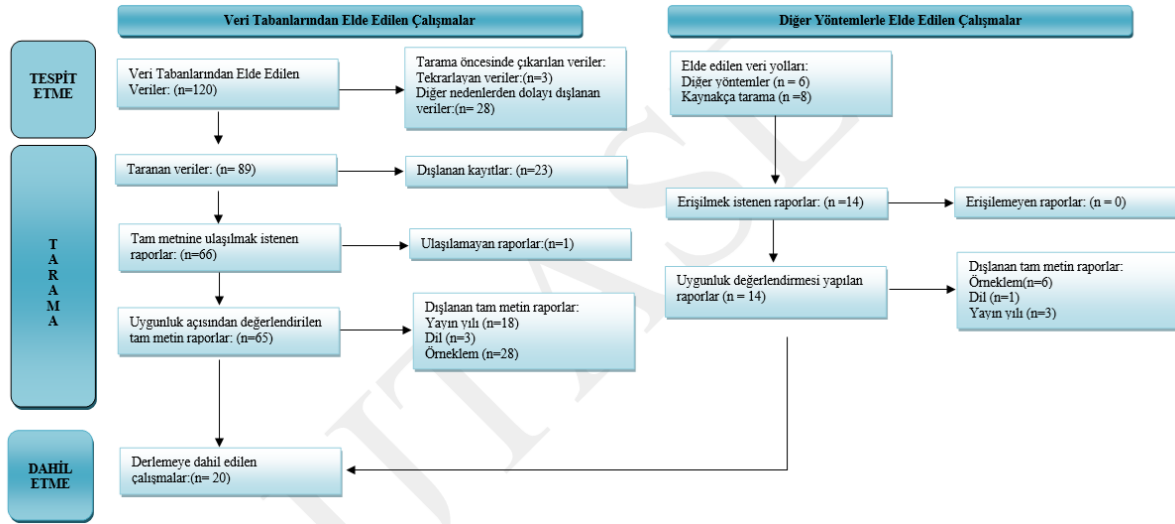
Bu araştırma literatür taraması yöntemiyle yapılmıştır. Müzik eğitiminin ilkokul öğrencilerinin sosyal öz yeterliklerine etkilerini belirleme amacıyla Web of Science, Scopus, ERIC, SAGE, TR Dizin, Dergipark gibi çeşitli araştırma veri tabanlarından; erken çocukluk, ilkokul dönemi, sosyal beceriler, sosyal yetkinlik anahtar kelimeleri kullanılarak veriler elde edilmiştir. Araştırmaların dahil edilme durumu, erken çocukluk ve ilkokul dönemini kapsamaktadır. Araştırmaya 3-4 yaş ve 12 yaş arasını ele alan çalışmalar dahil edilmiştir. Bu veriler, müzik eğitiminin erken çocukluk ve ilkokul dönemi öğrencilerin sosyal etkilerine etkileri nedir, sorusu ele alınarak betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın örneklemini, güncellik kriteri ele alınarak 2000-2025 yılları arasında yayımlanan ve bu veri tabanlarından elde edilen 20 makale oluşturmaktadır. Müzik eğitiminin çocukların sosyal öz yeterliklerine etkilerini kapsayan çalışmalar; amaç, tür, desen, örneklem, veri toplama aracı, sonuç ve öneri bakımından belirlenip analiz etme amacıyla sistematik derleme yapılmıştır. Sistematik derleme, bir konuyla ilgili olan sorulara yanıt arama veya problemlere çözüm oluşturma amacıyla ilgili literatürde bulunan araştırmaların detaylı bir şekilde incelenerek; belirli dahil etme ve dışlama kriterleri kullanarak çalışmaların bulgularını belirleme, değerlendirme ve özetleme amacıyla yapılır. Sonuç olarak elde edilen mevcut kanıtlar, araştırmacılar için daha kolay ve erişilebilir hale gelebilir. Sistematik derlemeler, bilimsel yöntemlere bağlı kalınarak yapıldığında belirli bir olay-durum sonucunda bildiklerimizi ortaya koymanın yanı sıra bilginin eksik olduğu alanları gösterme ve gelecek çalışmalara yön verme amacıyla kullanılabilir (Centre for Reviews and Dissemination [CRD], 2008; Karaçam, 2013). İlk tarama sonucu veri tabanlarından 120 araştırma elde edilmiştir. Tekrar eden 3 çalışma ve müzik eğitimi alanını içermeyen 28 çalışma araştırmaya dahil edilmemiştir. Tarama aşamasında sosyal gelişimi içermeyen 23 çalışma araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Uygunluk açısından değerlendirilen araştırmalar arasında 18 çalışma, araştırılan yayın yılları dışında kaldığı, 3 tanesi İspanyolca olduğu, 28 tanesi de erken çocukluk ve ilkokul örneklemi dönemi dışında kaldığı için çalışmaya dahil edilmemiştir. Son olarak kalan 16 çalışma araştırmanın genel taramasından elde edilmiştir. Diğer yöntemlerle tanımlanan çalışmalar arasında Research rabbit platformu kullanılarak ilgili çalışmaların önerileri incelenmiş ve ayrıca ilgili çalışmaların kaynakçası taranarak 14 çalışma elde edilmiştir. Bu 14 çalışma arasından dil, örneklem ve yayın yılı taraması sonucu 4 çalışma elde edilmiştir. Veri tabanları ve diğer yöntemlerle elde edilen çalışmalar sonucunda toplam 20 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu araştırmada PRISMA akış tablosu (Haddaway ve ark., 2022) kullanılmıştır. PRISMA akış tablosu Tablo.1’de verilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma bazı sınırlılıklar içermektedir. Araştırma verileri toplanırken veri tabanlarından, müzik eğitimi ve sosyal öz yeterlik anahtar kelimeleriyle arama yapıldığında müzik ve sosyal öz yeterlik başlıklı çalışmaların bulunamadığı görülmüştür. Bununla birlikte sosyal öz yeterlikle yakından ilişkili olan sosyal beceri anahtar kelimesi kullanılmış olup, bulgular arasında sosyal öz yeterlik bulguları incelenmiştir. Nitekim ülkemizde, erken çocukluk ve ilkokul dönemi müzik eğitimi ve sosyal öz

yeterliği ele alan dar kapsamda deneysel çalışma bulunmuştur. Bu sebeple araştırmanın örnekleme konu bağlamında 20 makaleyle sınırlı kalmıştır.

Tablo 1. PRISMA Akış Tablosu¹

¹ (Haddaway ve ark., 2022).

Müzik Eğitimi ve İlkokul Dönemi

Müzik, çocukların hayal dünyasına inebilme ve onları yakalama açısından doğru şekilde kullanılırsa iyi bir iletişim aracı olabilir. Çocukların müziksel yönünü uyarmak çocukları bilişsel, duygusal ve fiziksel gelişim yönünden destekleyici ve öz güven bakımından besleyici olabilir. Nitekim çocuklarla kurulan en basit müziksel etkileşimler çocukların güvenlik hissini olumlu açıdan etkileyebileceği gibi çocukların temel ihtiyaçlarının karşılanmasında gerekli olan öz güvenlerini iyileştirme potansiyeline sahip olabilir. Çocuklar müziğe diğer etkinliklerden çok daha kolay ve hızlı bir şekilde tepki verebilir. Müzik, çocukların hayatlarının üçüncü yılından itibaren yaratıcı oyunlar aracılığıyla çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayabilmektedir. Çocuğun müziksel deneyimi; başkalarıyla senkronize olma, öz denetim uygulama ve odaklanma becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda müzik, çocukları duygusal açıdan meşgul ederken aynı zamanda hem sosyal becerilerini hem de yaratıcılıklarını destekleyebilme potansiyeline sahiptir (Mehr & Krasnow, 2017 akt. Koeng, 2022).

Váradi'ye (2022) göre müzik eğitiminin amacı, duygusal duyarlılığın geliştirilmesi süreci aracılığıyla bireyin kişiliğini mümkün olduğunca zenginleştirmektir. Müzik eğitimi, toplumsal açıdan önemli bir konudur; çünkü bireyin kişiliğini geliştirme ve topluluk oluşturma potansiyeli sayesinde arzu edilen ve beklenen sosyal normların oluşmasına ve sürdürülmesine katkı sağlar ve duygu durum ile duygular üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Müzik ve dans, sosyal grupların üyeleri arasında sosyal bağların kurulması ve sürdürülmesinde ve prososyal etkileşimlerin geliştirilmesinde etkili araçlar olarak kabul edilmektedir. Müziksel gelişimin dinamiklerini inceleyen çalışmalar, çocukluk döneminde müziğe bağlılığın en önemli etkilerinin sosyal alanla ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Müziğin özüne ilişkin farklı görüşler bulunsun da müziğin sosyal ilişkileri düzenleme ve sosyal becerileri geliştirme rolü sayesinde sosyal etkinliklerin içine yerleşmiş olduğu açıktır. Müzik, sözel olmayan temellere dayanan, yüzyıllardır kullanılan bir iletişim yöntemidir; aynı zamanda zamana bağlı, sembolik bir ifade biçimi olup deneyim örüntüleri içinde gerçekleşir, her yerde bulunur, kişilik ve davranış etkileri ve kimliğin bir parçasını oluşturur. Ortak müziksel üretimler çocukların sosyal ilişkiler kurmalarını sağlayabilir, çocukların başkalarını kabul etmelerine yardımcı olur ve kişilerarası güven inşa etmeye fırsat tanır. Çocuklarda etkili iletişim, iş birliği ve problem çözme becerilerinin uygulanması çocukların liderlik yetkinliklerini geliştirilebilir. Çocukların müziksel etkileşimleri ister bir ebeveynle

¹ (Haddaway ve ark., 2022)

veya bir grupla gerçekleşsin, bu müziksel etkileşim sonucunda topluluk içinde var olma ve aidiyet duyguları, gelişmeye atılan güçlü bir adım olabilir. Grup performansı, çocuklarda güven duygusunu geliştirmeye güçlü bir adaydır; çocuklar iş birliği yoluyla birbirlerinin başarılarını fark edebilir, empati kurabilir ve birbirlerinin hatalarını affedebilirler. Böylece birbirlerine saygı duymayı öğrenirler. Çocukların kendini ifade etme becerileri, bir topluluğa ait olma deneyimi aracılığıyla gelişir. Saygı, iş birliği ve topluluk etkinlikleri, erken yaşlardan itibaren gelişimi son derece önemli olan temel sosyal becerileri oluşturur.

Yapılan araştırmalar, müzik eğitiminin ilkökul düzeyinde çeşitli katkılar sağladığını göstermektedir. Müzik eğitiminin ilkökul çağındaki çocukların sosyal becerilerini geliştirmesinin yanı sıra yaratıcılık, akademik performans, empati ve hoşgörü gibi konularda da olumlu etkiler yarattığı görülmektedir (Köksoy, 2021). İlkokul dönemi; öz güven, öz disiplin, sorumluluk alma, sosyal etkileşim ve benlik algısının hızla şekillendiği kritik bir gelişim evresidir. Bu dönemde müzik eğitimi, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimlerini desteklemenin yanı sıra kendilerini ifade etmeleri, sosyal etkileşim kurmaları ve başarı duygusunu deneyimlemeleri açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Çalgı eğitimi ise hem bireysel hem de toplu çalışma imkânı sunması, öğrencinin somut bir başarı ürünü ortaya koyabilmesi ve öğrenmeye yönelik motivasyonunu artırması nedeniyle sosyal öz yeterlik gelişimi açısından özel bir potansiyele sahip olma niteliği taşımaktadır.

Sosyal Öğrenme Kuramı ve Sosyal Öz Yeterlik

Bandura'nın (1977) sosyal öğrenme kuramı, bireyin davranışlarının yalnızca içsel dürtülerle değil, davranış ve çevre arasındaki karşılıklı etkileşim sürecinde şekillendiğini ortaya koymaktadır. İnsanın psikolojik işleyişi; bireyin davranışları, bu davranışları etkileyen çevresel etmenler ve bireyin bu davranışlara verdiği tepkiler arasındaki sürekli ve karşılıklı etkileşim içinde şekillenmektedir. Bandura'ya (1997) göre insanlar, kişisel irade mekanizmaları aracılığıyla kendi psikososyal işleyişlerine dolaylı olarak katkılarda bulunurlar. İrade mekanizmaları arasında, kişisel öz yeterlik inançları kadar merkezi ve yaygın olanı yoktur. Öz yeterlik inancı, bireyin belirli bir görevi başarıyla yerine getirebileceğine dair kapasitesine olan inancının, öznel değerlendirmesini ifade etmektedir. İnsanlar, eylemleriyle istedikleri sonuçları elde edebileceklerine inanmadıkça, harekete geçmek için motivasyonları olmaz. Dolayısıyla öz yeterlik inancı, eylemlerin temel belirleyicilerinden biridir. Bireyler belirli kazanımları gerçekleştirmek için eylem süreçlerini organize etme ve uygulama kapasiteleri konusundaki inançları doğrultusunda yaşamlarını yönlendirirler.

Bandura (1994), öz yeterlik inançlarının oluşturulması ve güçlendirilmesinde dört temel kaynaktan söz etmektedir: ustalık deneyimleri, dolaylı yaşantılar, sözel ikna ve fizyolojik durum. Bu kaynaklar arasında dolaylı yaşantılar, yani sosyal modeller aracılığıyla gerçekleşen gözlemsel öğrenme, özellikle çocukluk döneminde belirleyici bir işlev üstlenmektedir. Öz yeterlik inançlarının güçlendirilmesinde ikinci önemli yol, sosyal modeller tarafından sağlanan dolaylı yaşantılardır. Bireyin kendisine benzer kişilerin sürekli çaba göstererek başarıya ulaştığını gözlemlemesi, gözlemcinin de benzer etkinliklerin üstesinden gelebileceğine dair inancını pekiştirmektedir. Buna karşın, başkalarının yoğun çabalarına rağmen başarısız olduğunu gözlemlemek bireyin öz yeterlik yargısını zayıflatmakta ve gösterdiği çabayı azaltmaktadır. Sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde model almanın öz yeterlik üzerindeki etkisi, bireyin kendisini modele ne ölçüde benzer gördüğüyle doğrudan ilişkilidir. Algılanan benzerlik arttıkça, modelin başarı ve başarısızlıkları gözlemci üzerinde daha güçlü ve ikna edici bir etki yaratmaktadır. Birey modeli kendisinden çok farklı algıladığında ise model davranışları ve ortaya konan sonuçlar algılanan öz yeterlik üzerinde sınırlı bir etki bırakmaktadır.

Bu bağlamda, dolaylı yaşantılar yoluyla gelişen öz yeterlik inançları, bireyin yalnızca bilişsel ya da akademik alanlardaki yeterlilik algısını değil, aynı zamanda sosyal ortamlardaki davranışlarını da doğrudan etkilemektedir. Özellikle çocukluk döneminde akranların ve öğretmenlerin model olarak gözlemlenmesi, çocukların sosyal etkileşimlerde kendilerini ne ölçüde yeterli gördüklerini belirlemektedir. Bir çocuğun akranlarıyla başarılı sosyal etkileşimler kurduğunu gözlemlemesi, o çocuğun kendi sosyal yeterliliklerine ilişkin inançlarını doğrudan beslemektedir. Özellikle grup etkinliklerinde kendine benzer yaşantılarını gözlemleyen çocuklar, sosyal etkileşim becerilerini deneme ve geliştirme konusunda daha güçlü bir inanç sistemi oluşturmaktadır. Bu durum, sosyal öz yeterliğin

gelişiminde gözlemsel öğrenmenin kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Çocukların grup içinde iletişim kurma, beraber iş yapma, kendini ifade etme ve benzeri sosyal becerilere yönelik yeterlilik algıları, büyük ölçüde gözlemledikleri sosyal modellerin davranışları ve bu davranışların sonuçları üzerinden şekillenmektedir. Dolayısıyla, olumlu sosyal modellerle karşılaşan çocukların sosyal öz yeterlik düzeylerinin artması beklenirken, olumsuz modellerle karşılaşan çocuklarda bu algının zayıflayabileceği söylenebilir.

Başkalarının davranışlarını ve duygularını sosyal olarak kabul edilebilir yollarla etkileme yeteneği, sosyal yeterliliğin önemli bir boyutu olarak kabul edilmektedir. Bunun yanı sıra bu becerilerin akran kabulünün kazanılmasında ve sürdürülmesinde belirleyici bir etken olduğuna işaret etmektedir. Sosyal öz yeterlik, sınıf düzeyine ve duruma göre farklılaşır; bu bulgu sosyal öz yeterliliğin deneyim ve gözlem yoluyla şekillendiğini destekliyor (Wheeler & Ladd, 1982).

Sosyal öz yeterlik kavramı farklı araştırmacılar tarafından birbirini tamamlayan çeşitli boyutlarıyla ele alınmıştır. Connolly (1989) sosyal öz yeterliği, bireyin sosyal ilişkilerdeki başarıya katkıda bulunan belirli sosyal görevleri kişisel olarak yerine getirebileceğine dair beklentisi olarak tanımlamaktadır. Wallace ve Alden (1991) sosyal öz yeterliği, bireyin sosyal durumlarda istenen bir davranışı gerçekleştirme kapasitesine duyduğu güven olarak tanımlamıştır. Smith ve Betz (2000) sosyal öz yeterliği, bir bireyin kişilerarası ilişkileri başlatmak, sürdürmek ve geliştirmek için gerekli olan sosyal etkileşim görevlerine katılma yeteneğine olan güveni olarak tanımlamıştır. Bu şekilde tanımlanan sosyal öz yeterliğin; utangaçlık, çekingenlik ve sosyal kaygı ile yüksek düzeyde bağlantılı olduğu varsayılmaktadır; düşük sosyal öz yeterlik, utangaçlığın başlıca nedenlerinden biri olabilir, ancak tüm utangaç kişilerin düşük sosyal öz yeterliğe sahip olduğu varsayılmamalıdır.

Müzik Eğitimi ve Sosyal Öz Yeterlik

Müzik eğitiminin çocukların bilişsel ve akademik gelişimine etkisi literatürde çokça çalışılmış olup bununla ilgili birçok kanıtı beraberinde getirmektedir. Çocukların müzik eğitimi sonucunda bilişsel ve akademik açıdan geliştiği varsayılsa bile çocuklar bu gelişim yönlerini sosyal alandaki becerilerle paylaşmak ve aktarmak durumundadır. Sosyal beceriler ve sosyal yeterlilik ortak benzer unsurlar barındıran iki kavram olmakla beraber sosyal yeterlilik, çocuktaki kapasiteyi ifade ederken sosyal beceri ise davranışları ifade eder. Sosyal yeterliliğe sahip olan bireylerin sosyal becerilere daha kolay uyum sağlaması söz konusudur. Yani sosyal becerilerin uygulanabilmesi için bireyin sosyal öz yeterlik kapasitesinin yeterli bir seviyede olması gereklidir. Nitekim sosyal öz yeterliği yüksek bireylerin, sosyal becerilerde daha başarılı olması beklenir. Bu bağlamda müzik eğitimi çıktıları arasında olan sosyal öz yeterlik çalışılıp bunların çıktıları ortaya koyulursa müzik eğitiminin sosyal alanlarda gelişim yönleri de kavranmış olur (Bolat & Malkoç, 2021).

Koelsch (2013) müziğin bireyler üzerindeki sosyal etkilerini "7 C" modeli çerçevesinde açıklamıştır. Bu modele göre grup içinde gerçekleştirilen müziksel etkinlikler; sosyal temas (contact), sosyal biliş (social cognition), eş-duyumu (co-pathy), iletişim (communication), koordinasyon (coordination), iş birliği (cooperation) ve sosyal uyum (social cohesion) olmak üzere yedi temel sosyal işlevi aynı zamanda ve kendiliğinden etkinleştirmektedir. Koelsch'e göre müzik yapma, bu sosyal işlevlerin tamamını bir arada harekete geçirebilen eşsiz bir etkinliktir. Grup içinde müzik etkinliğine katılan bireyler, diğer bireylerle doğrudan temas kurmakta, sosyal bağ geliştirmekte, grup içinde birlikte çalışmayı öğrenmektedir. Bireylerin empati becerileri, müziksel etkileşimler sonucunda doğrudan olumlu biçimde etkilenebilmektedir. Koelsch, grup içinde etkileşimli müzik yapmanın bireylerin sosyal ve duygusal gelişimlerine anlamlı katkılar sağladığını ortaya koymuştur.

Kirschner ve Tomasello (2010) dört yaşındaki çocuklar arasında ortak müzik yapmanın prososyal davranışlar üzerindeki etkilerine dikkat çekmiştir. Müziksel etkinlikler, çocukların arkadaşlarına yardım etme ve iş birliği gerektiren problem çözme etkinliklerinde anlamlı düzeyde daha yüksek prososyal davranış sergilemelerini sağlamıştır. Kirschner ve Tomasello (2010) beraber müzik yapmanın; dört yaşındaki çocuklarda, prososyal davranışları anlamlı biçimde artırdığını ortaya koymaktadır. Çocuklar arasında ortak müzik yapmanın çocuklarda kolektif niyet ve paylaşılan hedef bilincini güçlendirerek birlikte hareket etme duygusunu pekiştirmesini sağladığını gözlemiştir. Young (2003), 3 ve 4 yaşındaki çocukların müzikli oyun etkinlikleri sonrasında müziksel yaratıcılığın

yalnızca bireysel bir süreç olmayıp sosyal etkileşim içinde ortaya çıkan bir süreç olduğunu ifade etmektedir. Yetişkinlerle gerçekleştirilen müzikli etkileşimin, bireysel müzikli etkileşime kıyasla çocukların yaratıcılık ve iletişim becerilerini daha olumlu biçimde etkilediğini ortaya koymuştur. Bu bulgu, müzik eğitiminde sosyal etkileşim boyutunun bireysel çalışmaya göre çocukların sosyal beceri gelişimi açısından daha güçlü bir zemin sunduğuna işaret etmektedir. Gaudette-Leblanc ve arkadaşları (2021) 6 yaşındaki çocukların müzik programlarına katılmalarının duygu düzenleme, sosyal etkileşim, akran ilişkileri gibi sosyo-duygusal becerilerine belirgin ve anlamlı olumlu katkı sunduğunu aktarmıştır.

Esimone ve Ojukwu (2014) müziğin erken çocukluk döneminde çocukların sosyal, ahlaki ve ruhsal yaşamlarındaki rolünün sosyal yaşamını doğrudan etkilediği, grup içinde aidiyet duygularını geliştirdiği ve sosyal ilişkiler kurmasına zemin hazırladığını aktarmıştır. Müziksel ortamlarda çocukların akranlarıyla çok daha hızlı ve kalıcı arkadaşlık bağları kurduğunu; paylaşım, hoşgörü ve saygı gibi temel sosyal değerleri erken yaşlarda kazandığını vurgulamıştır. Bunun yanı sıra müzik eğitiminin çocukların kendilerini özgürce ifade etmelerine, korkularını yenmelerine ve sahne deneyimi aracılığıyla özgüven geliştirmelerine önemli katkılar sağladığını belirtmiştir.

Bolat ve Malkoç (2021) müzik eğitiminin özel yetenekli öğrencilerin temel sosyal becerileri, temel konuşma becerileri, ilişki başlatma becerileri, grupla iş yapma becerileri, duygusal becerileri, kendini kontrol etme becerileri ve bilişsel becerilerinde anlamlı düzeyde pozitif gelişim gösterdiğini gözlemlemiştir. Beck ve Rieser, (2022) aktif müzik etkileşiminin okul öncesi dönemi çocuklarda yardım etme davranışları, kişilerarası birlikte hareket etme gibi prososyal yönleri etkilediğini ve bu beceriler arasındaki etkileşimi kolaylaştırabileceğini gözlemlemiştir.

Váradı (2022) müzik eğitiminin çocukların sosyal, duygusal ve liderlik becerilerini geliştiren güçlü bir araç olduğunu, başarı duygusunu üretmelerine yardımcı olan kendine güven ve kendine inanç gibi becerileri beslediğini ifade etmiştir. Bununla beraber grup haline yapılan müzik etkinliklerinin çocukların empati kurma, birbirlerinin hatalarını tolere etme, iş birliği yapma, karşılıklı saygı geliştirme gibi sosyal becerilerini destekleyici nitelikte olduğunu aktarmıştır. Rus ve arkadaşları (2024) müziksel etkinliklerin okul öncesi çocukların sosyal ve duygusal beceri gelişimi üzerinde anlamlı düzeyde olumlu etkiler gözlemlemiştir. Rus ve arkadaşları (2024) müziksel etkinliklerin çocukların kişilerarası ilişkiler geliştirme, öz denetim ve öz kavramı gibi prososyal davranışlarını geliştirdiğini gözlemlemiş ve müzik eğitiminin okul öncesi dönem için gerekli olduğunu önermiştir. Dong (2025) müzikle bütünleştirilmiş eğitim uygulamalarının ilkökul çağındaki çocukların, daha gelişmiş iş birliği becerilerine, daha ileri duygusal düzenleme tekniklerine ve daha sağlıklı kişilerarası ilişkiler geliştirdiğine dikkat çekmiştir. Müzikle erken yaşta kurulan temasın bireylerin ilerleyen yaşlarında sosyal gelişim yönünü daha güçlü ve etkili kılabilmesini aktarmıştır. Dong (2025) müzik etkinliklerinin ilkökul ortamlarındaki sosyal-duygusal öğrenme çerçevelerinin temel bileşenleri olarak sistematik biçimde programa dahil edilmesini zorunlu kılarak, müfredat tasarım stratejisi ve eğitim politikası oluşturma açısından öneriler sunmuştur.

Müzik eğitimi ve sosyal öz yeterlik bağlantısı, kişilerin sosyal alanlardaki etkileşimleri ve bu deneyimlerle ilgili kendi algıları üzerinden açıklanabilir. Müzik, bireysel olarak yapılsa da kişileri dolaylı yoldan etkiler. Müzik eğitimi ise eğitim söz konusu olduğu için bir gruba, topluluğu etkiler. Müzik eğitimi süresince bireyler birbirleriyle etkileşim içinde oldukları için çeşitli paylaşımlar sonucu daha farklı etkileşimler ortaya çıkmaktadır. Müzik eğitimi bu açıdan çocuklara sosyal etkileşim fırsatları sunabilir. Çocuklar grup içinde akranlarını görür, izler ve akranlarının davranışları bireylerde farklı yeni davranışlar ortaya çıkarabilir. Herhangi bir etkinlikte bir bireyin arkadaşını izlemesi, dinlemesi kendi yetkinliklerini sorgulamasını ve yetkinliklerini kontrol etme dürtüsünü hareketlendirebilme potansiyeline sahip olabilir. Kişinin sosyal bir alanda, bir eylemle ilgili yetkinliğini sorgulaması beraberinde o yetkinlikle ilgili değişimi ve gelişimi tetikleyici olabilmektedir. Bu farkındalık oluşumu bireylerin sosyal alanlarda kendini ifade etme fırsatı bulmasına katkı sunabilir ve sosyal yaşantılarını doğrudan etkileyebilir. Bu bağlamda müzik eğitimi, bireylerin sosyal alanlarda daha etkili ve güvenli davranışlar sergilemesine vesile olabilir.

BULGULAR

Yapılan literatür taraması sonucu konu bağlamına uygun olan 20 bilimsel makale; amaç, yöntem, örneklem, veri toplama teknikleri ve bulguları yönünden incelenip betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. İncelenen yayınların bulguları; duygusal beceri, sosyal etkileşim ve iletişim becerileri gibi prososyal beceri alt başlığında, sosyal öz yeterlik üst başlığında temalaştırılmıştır. Analiz edilen çalışmalar, müzik eğitiminin çocukların duygusal gelişimi ve sosyal beceri gelişimleri üzerindeki etkileri konusunda anlamlı yönde olumlu sonuçlar ortaya koymaktadır. Veri analizinde kullanılan kodlama kategori sistem Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Kodlama kategori tablosu

Ana Temalar	Alt Kategoriler	Kodlar	Açıklama
Çalışma kimliği	Yayın Bilgisi	Yazar/Yıl	Araştırmannın yazar(ları) ve yayın yılı
	Araştırma Yöntemi	Desen	Deneysel/Yarı Deneysel/Derleme
Örneklem Özellikleri	Yaş Düzey Aralığı	Yaş	Erken Çocukluk/İlkokul Dönemi
	Katılımcı Sayısı	n	Örneklem büyüklüğü
Amaçlar	İncelenen etki durumu	Amaç	Araştırmannın temel amacı
Veri Toplama Tekniğı	Ölçek/Görüşme/Gözlem	Araçlar	Araştırmada kullanılan veri toplama teknikleri
Sosyal Öz Yeterlik Boyutları	Duygusal beceriler/Sosyal etkileşim/İş birliğı/iletişim becerileri	Prososyal beceri	Duygusal öz denetim, sosyal yetkinlik

Bu tabloya göre analiz edilen makaleler aşağıdaki Tablo 3’te betimlenmiştir.

Tablo 3. Sosyal öz-yeterlik bulguları kod tablosu

Yazar/Yıl	Amaç	Örneklem	Yöntem	Veri Toplama Araçları	Sosyal Öz Yeterlik Bulguları
Baş (2022)	Müzik eğitiminin ilkokul öğrencilerinin sosyal becerilerine etkilerini incelemek	İlkokul 3. sınıf öğrencileri (n=60)	Karma yöntem/sıralı açıklayıcı yöntem	Sosyal Beceri Ölçeğı, görüşme formu	Sosyal becerilerde gelişim
Beck ve Rieser (2022)	Okul öncesi dönemde aktif müziksel etkileşimlerin çocuklara etkilerini incelemek	Okul öncesi çocuklar (n=62)	Deneysel desen	Yapılandırılmış görevler, video kayıt ve görüşme	Bireyler arası yardımlaşma ve genel paylaşma davranışları
Blasco-Magraner ve arkadaşları (2021)	Müziğın çocukların duyguları üzerindeki etkilerini incelemek	3-12 yaş arası ele alan makaleler (n=26)	Sistemati derleme	Literatür tarama	Duygusal zekâ ve prososyal becerilerde olumlu gelişim
Bolat ve Malkoç (2021)	Özel yetenekli çocukların müzik eğitimi yoluyla sosyal becerilerini incelemek	7-12 yaş arasındaki özel yetenekli öğrenciler (n=18)	Deneysel desen	Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğı	İlişki başlatma, grupla iş yapma, temel sosyal becerilerde pozitif yönde gelişim
Cook ve arkadaşları (2019)	Müzik temelli temasın nörotipik bireylerin otizmlı akranlarına yönelik tutum, duyu ve davranışlarına etkisini inceleme	10-11 yaşındaki nörotipik çocuklar (n=55) ve otizmlı çocuklar (n=10)	Deneysel desen	Tutum, duyu ve davranış ölçekleri	Sosyal dışlanmada azalma, prososyal becerilerde artış
Gaudette-Leblanc ve arkadaşları (2021)	Okul öncesi dönemde müzik etkileşimi sonucu çocukların sosyal	Erken çocukluk dönemini inceleyen yayınlar	Sistemati derleme	Literatür taraması	Sosyal ve duygusal gelişimde anlamlı yönde olumlu katkı

	ve duygusal gelişimini incelemek	(n=11)			
Güdek ve Öziskender (2013)	Orff temelli müzik eğitiminin, çocukların sosyal becerilerine etkilerini incelemek	Okul öncesi 6 yaşındaki öğrenciler (n=40)	DeneySEL desen	Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği,	Kişilerarası iletişim, duygusal öz kontrol, uyum ve adaptasyon, görevleri tamamlama becerilerinde olumlu gelişim
Dong (2025)	Müzikle bütünleştirilmiş eğitim uygulamalarının ilkököl çağındaki çocukların sosyal beceri gelişimine etkilerini incelemek	Makalede araştırılan yayınlar	SistematiK derleme	Literatür taraması	Gelişmiş iş birliği ve daha ileri duygusal düzenleme becerileri, sağlıklı kişilerarası ilişkiler
Eerola ve Eerola (2013)	Müzik eğitiminin çocukların okul yaşam kalitesine etkilerini incelemek	3. ve 6. Sınıf öğrencileri (n=735)	Yarı deneySEL desen	Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği	Sınıf bağlılığı (aidiyet), grup uyumu, sosyal etkileşim ve okul yaşam kalitesinde artış
Esimone ve Ojukwu (2014)	Erken çocukluk döneminde müzik eğitiminin önemini ve gelişim alanlarına etkilerini incelemek	Makalede araştırılan yayınlar	Derleme	Literatür taraması	Grup içi etkileşimde artış, öz güven ve sosyal uyum becerilerinde olumlu gelişim
Jeremić ve arkadaşları (2015)	Vokal performans öğretiminin ilkököl öğrencilerinin sosyo-duygusal yeterliklerine etkilerini incelemek	İlkoköl ikinci sınıf öğrencileri (n=89)	DeneySEL desen	Öğrencilerin Sosyal-Duygusal Yetkinliklerini Değerlendirme Ölçeği	İş birliği ve empati kurma, beceri gelişimi; sosyo-duygusal yeterliliklerde anlamlı olumlu fark
Kirschner ve Tomasello (2010)	Okul öncesi dönemde ortak müzik yapmanın, çocukların sosyal yöndeki etkilerini incelemek	Okul öncesi çocuklar (n=96)	DeneySEL desen	Spontan yardım etme testi, spontan iş birliği testi, video	Yardım etme, problem çözüme, iş birliği yapma gibi prososyal becerilerde gelişim
Koelsch (2013)	Grup içinde müzik yapmanın bireyin sosyal işlevlerine etkisini incelemek	Makalede araştırılan yayınlar	Derleme	Literatür taraması	Sosyal temas, sosyal biliş, koordinasyon, iş birliği, iletişim, sosyal uyum gibi beceri gelişimi
Öztürk ve Aylin (2020)	Müzik eğitiminin okul öncesi çocukların sosyal becerilerine etkilerini incelemek	Okul öncesi çocuklar (n=26)	Yarı deneySEL desen	Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Kişilerarası ilişki, öz kontrol, uyum gibi sosyal becerilerde anlamlı olumlu artış
Rickard ve arkadaşları (2013)	Okul temelli müzik derslerinin çocukların sosyal yetkinlik ve öz saygıları üzerindeki etkisini incelemek	İlkoköl 1. ve 3. sınıf öğrencileri (n=359)	Yarı deneySEL desen	Kültürden Bağımsız Özsaygı Envanteri, Sosyal Beceri Derecelendirme Sistemi	Öz saygı, sosyal yetkinlik becerilerde anlamlı olumlu değişim
Rus ve arkadaşları (2024)	Okul öncesi dönemde müzik etkinliklerinin çocukların sosyal ve duygusal becerilerine etkilerini incelemek	Okul öncesi çocuklar (n=46)	DeneySEL desen	Okul Öncesi Davranış Gözlem Formu	Sosyal ve duygusal becerilerde olumlu gelişim
Schellenberg ve	Grup müzik eğitiminin	İlkoköl 3. ve 4. sınıf öğrencileri	Yarı deneySEL	Kelime bilgisi testi, empati	Empati ve prososyal davranışlarda artış

arkadaşları (2015)	çocukların prososyal becerilerine etkilerini incelemek	(n=84)	desen	testi, duyu anlama testi, prososyal davranış testi	
Váradı (2022)	Müzik eğitiminin sosyal-duygusal beceri gelişimiyle ilişkili literatürü incelemek	Makalede araştırılan yayınlar	Derleme	Literatür taraması	Sosyal, duygusal ve liderlik becerilerinde gelişim; kendine güven, kendine inanç gibi değerleri besleme
Young (2003)	Erken çocukluk dönemindeki müziksel etkileşimlerin çocukların sosyal etkilerine olan ilişkisini incelemek	Okul öncesi çocuklar (n=95)	DeneySEL desen	Video kayıt	Sosyal etkileşimde ve müziksel yaratıcılıkta gelişim
Yun ve Kim (2013)	Orff temelli müzik eğitiminin, çocukların öz ifade ve öz yeterlik sosyal becerileri üzerindeki etkisini incelemek	İlkokul öğrencileri (n=43)	Yarı deneySEL desen	Öz ifade ölçeği, öz yeterlik ölçeği, sosyal beceri ölçeği	Kişilerarası iletişim, öz güven, sosyo-duygusal becerilerde gelişim

Tablo 3'ten yola çıkarak bulgular; duygusal beceriler, prososyal beceriler ve sosyal yetkinlik becerileri şeklinde üç ana alt başlık altında incelenmiştir.

Müzik Eğitiminin Duygusal Beceriler Üzerindeki Etkileri

İncelenen araştırmaların büyük bir kısmı, müzik eğitiminin çocukların duygusal gelişimleri açısından olumlu etkiler gerçekleştirdiğini göstermektedir. Araştırmalarda, çocukların müzik yoluyla kendini ifade etme, duygularını keşfetme, duyu durum becerilerini düzenleme davranışlarında olumlu yönde gelişim gözlemlenmiştir. Örneğin Tablo 3'deki Rus ve arkadaşlarının (2024) yaptığı çalışmadaki bulgular; müzik eğitiminin çocukların duygusal öz denetim ve öz güven becerilerini geliştirdiğini ortaya koymaktadır.

Müzik Eğitiminin Prososyal Becerileri Üzerindeki Etkisi

Araştırma kapsamında ele alınan çalışmalar müzik eğitiminin çocukların prososyal becerilerini geliştirdiğini göstermektedir. Grup temelli müzik etkinliklerinin çocukların akranlarıyla kaynaşmasını sağladığını, iletişim becerilerini geliştirdiğini beraber iş yapma davranışlarını doğrudan etkilediğini göstermektedir. Tablo 3'te yer alan bulgular incelendiğinde müzik eğitim sürecinde çocukların aktif katılım gerektiren etkinlikler aracılığıyla sosyal alanlarda daha aktif ve görünür olduğu çıkarımı yapılabilir.

Müzik Eğitiminin Sosyal Yetkinler Üzerindeki Etkileri

Araştırmalarda elde edilen bulguların sosyal yetkinlikler alt başlığı, birinci ve ikinci alt başlığın toplamı olarak düşünülebilir. İncelenen çalışmalarda müzik eğitimin çocukların sosyal öz yeterlik becerilerine doğrudan temas ettiği ve bu becerileri desteklediği gözlemlenmiştir. Örnek olarak Tablo 3'te Rickard ve arkadaşlarının (2013) yaptığı çalışma, okul temelli müzik derslerinin çocukların öz saygı ve sosyal yetkinlik becerilerini olumlu yönde geliştirdiğini göstermiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada erken çocukluk ve ilkökul dönemindeki müzik eğitiminin sosyal öz yeterliğe etkileri; amaç, yöntem, örneklem, veri toplama tekniği ve bulgular yönünden incelenmiştir. Bu sistematik derlemede incelenen 2000-2025 yılları arasındaki yayınlar sonuç olarak ortak benzer bir kanıyı ortaya çıkarmaktadır. Araştırmaların azınlık kısmı, müzik eğitiminin etkisinin uygulama süresi ve yöntemine bağlı olarak diğer çalışmalara göre daha az olduğunu göstermiştir. Kalan araştırmaların çoğunluğu bir süreç olarak müzik etkileşimlerinin çıktılarının, bilişsel alanların yanı sıra duygusal ve sosyal

yeterlilikler üzerinde anlamlı olumlu etkiler ortaya koyduğunu göstermektedir. Tablo 3'teki bulgular incelendiğinde özellikle grup temelli müzik etkileşimlerin genel olarak çocukların prososyal davranışlarını arttırdığını, duygularını ifade etme becerilerini geliştirdiğini ve sosyal etkileşimlerini arttırdığını göstermektedir. Bununla beraber Tablo 3'ün çıktıları; müzik eğitiminin duygusal, prososyal beceri alt başlığını ve bunların toplamından oluşan sosyal öz yeterlik üst başlığını oluşturmaktadır.

Elde edilen bu bulgular Bandura'nın sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde ele alındığında; bireyler yalnızca doğrudan deneyimler yoluyla değil, dolaylı yaşantılar yoluyla başkalarını gözlemleyerek de öğrenebilir. Bu bağlamda grup temelli müzik etkinliklerinin çocukların birbirlerinin davranışlarını gözlemlenmeleri, dolaylı yaşantılar yoluyla benzer davranışları geliştirmesi açısından prososyal davranışların modellenmesine zemin hazırlayabilir. Bu sistematik derleme çalışması, müzik eğitiminin çocukların sosyal becerilerine yön veren sosyal öz yeterliğin gelişimi üzerinde anlamlı olumlu bir etki yaratabileceğini ortaya koymuştur. Müzik eğitiminin sosyal öz yeterlik gelişimi için bir araç niteliği olabileceği görülmüştür. Gözlenen bu gelişimin yalnızca müzik eğitimine atfedilmesi doğru bir yaklaşım olmamakla birlikte çocukların erken çocukluk ve ilkökul dönem yaşantıları sosyal gelişim açısından kritik dönem olduğu için yapılacak çalışmalarda çocukların diğer sosyal çevre yaşantıları da ele alınmalıdır.

Müzik eğitimi, çocukların gelişimini çok farklı boyutlarda etkilemektedir. Bu farklı gelişim alanları arasındaki etkileşimler ele alındığında, müzik eğitiminin öğrencilerin sosyal becerilerini dönüştürdüğü görülmektedir. Bu dönüşüm P. Bourdieu'nün alan sermaye kavramlarıyla ele alındığında, müzik eğitiminin sosyal yönünü anlamlandırmada kuramsal bir çerçeve oluşturmaktadır. Bourdieu'nun (2014) kullandığı alan kavramı; toplumdaki bireylerin, grupların ve kurumların kendi içinde oluşturduğu konumlar arasındaki ağ olarak tanımlanmaktadır. Bireyler sahip oldukları konumları, sahip oldukları sermaye türüne ve diğer konumlar arasındaki ilişkilerine göre belirler. Konumlarda sahip olunan sermaye, alanda elde edilecek faydalara erişimi ve kolaylığı sağlar. Alan, anlam ilişkileri kurmanın yanı sıra güç ilişkilerinin ve bu ilişkileri dönüştürmeyi amaçlayan mücadelelerin yeridir (Bourdieu & Wacquant, 2014). Sermaye ise belirli bir alanda belirli mücadeleler sonucu hüküm sürme çabalarından elde edilen ve var olmayı sağlayan her şey olarak aktarılabilir. Ekonomik, simgesel, kültürel ve sosyal sermaye olarak dört temel sermaye türü bulunmaktadır. Bourdieu'ya (2014) göre sermayenin yapısını oluşturan iki temel sermaye; kültürel ve sosyal sermayedir. Kültürel sermaye, bireylerin doğdukları andan itibaren, başta aile ve eğitim kurumları olmak üzere toplumsal boyutta sosyal yaşam boyunca kazandıkları pratikler olarak tanımlanmaktadır. Sosyal sermaye ise bireylerin veya grupların sahip olduğu devamlı bir ilişki ağı ve karşılıklı tanıma-tanınma süreçleri sonucunda elde ettikleri kaynakların toplamı olarak ifade edilebilir (Kaplan & Yardımcıoğlu, 2020). Bir sermaye yalnızca bir alanla bağlantılı olarak var olabilir ve işlev görebilir. Sermaye; alan üzerindeki güçlü, hâkim konjunktüre göre şekillenmekte ve alanın üzerinde, alanın yapısını belirleyen yeniden üretim araçları üzerinde etkili bir güç oluşturmaktadır. Bireylerin stratejileri ise alandaki özgül sermayenin dağılımındaki konumlarına, alanı algılayış şekillerine ve alandaki konumlarından alana geliştirdikleri bakış açılarına göre belirlenir. Bu bağlamda sermaye, bireylerin alan içindeki konumlarını, etkileşim biçimlerini ve hareket alanlarını belirleyen temel bir unsur olarak değerlendirilebilir.

Müzik eğitiminin bireylerde gerçekleştirdiği kültürel ve sosyal alandaki etkileşim sonucundaki dönüşüm, Bourdieu'nün alan sermaye kavramlarıyla değerlendirildiğinde, müzik eğitim ortamlarının çocukların sosyal davranışlarını yeniden yapılandıran bir sosyal alan görevi gördüğü ortaya çıkmaktadır. Çocuklar, müzik eğitimi çerçevesinde gelişen yeni alanın normlarından, yaşantılarından etkilenebilmekte ve alanı bu bağlamda etkileyebilmektedir. Alanda paylaşılan sosyal sermaye, bireylerin aidiyet hissini oluşturmaya ve sosyal değişken görevi görmekle beraber bireye; "Ben bir bireyim", "Ben bir grubun üyesiyim", dedirterek "Ben yapabiliyorum"u bireye hissettirebilme potansiyeline sahiptir. Bu durum yalnızca bireyin yetkinliğini geliştirmekle bırakmayıp, bireyin belirli bir alandaki yatkinliğini, estetik algısını ve öğrenmeye yönelik algısına da katkı sağlayabilir. Bu durum bireyin kültürel sermayesini besleyip bireyin kimlik oluşumuna da katkı sağlayabilir.

Sosyal yetkinliklerdeki dönüşümün, bireyin 21. yüzyıl temel yetkinliklerine ulaşmasında doğrudan rol oynadığı görülmektedir. Sosyal becerilerdeki gelişimi sağlayan temel yetkinlikler arasında olan sosyal

öz yeterlik, bireyin sosyal anlamda gereken yeterli davranışları sergileme inancını ifade eder. Bu bağlamda erken çocukluk ve ilkököl dönemindeki öğrencilerin müzik ve çalgı eğitimiyle olan etkileşimleri, sosyal beceriler ve sosyal öz yeterlik açısından ele alınırsa; çocukların müzik eğitimiyle sosyal yönden desteklenmesi, toplumda var olabilmesi, akranlarıyla olumlu ilişkiler geliştirmesi, adaptasyon gibi becerilerini desteklemektedir. Bu kazanımlar bireylerin yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde, meslek seçiminden eş seçimine kadar olan süreci etkileyebilmekte ve onlar için bir temel olma niteliği taşımaktadır. Nitekim bilişsel ve akademik yönden çok başarılı olmasına rağmen sosyal becerilerde eksiklik yaşayan bireylerde, müzik eğitimiyle gelişen sosyal öz yeterliğin bu boşluğu doldurma ve tamamlama gücü bulunmaktadır.

Sosyal Öğrenme Kuramı'nın çevresel yaşantılara verdiği önem dikkate alındığında, gözlem ve model alma yoluyla öğrenme süreçlerinin müzik eğitiminde daha fazla üzerinde durulması gerektiği düşünülmektedir. Sosyal Öğrenme Kuramı'nın temel ilkeleri arasında yer alan öz yeterlik, dolaylı yaşantılardan doğrudan etkilenme potansiyeli taşımaktadır. Nitekim 21. yüzyıl becerileri göz önünde bulundurulduğunda, müzik eğitiminin sosyal beceriler üzerindeki etkileri yadsınamayacak düzeydedir. Bu nedenle, müzik eğitimi ve sosyal öz yeterlik arasındaki bağın daha kapsamlı bir şekilde ele alınması müzik eğitiminin sosyal çıktılarını çok daha farklı boyutlara taşıyabilir.

Etik ve Çıkar Çatışması

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/ veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir. Bu araştırma için etik kurul kararına ihtiyaç olmadığı beyan edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Afacan, Ş. (2010). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik öz yeterlilik algı ve tutumlarının değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1994). *Self-efficacy*. San Diego: Academic Press.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman.
- Baş, A. N. (2022). *İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri gelişiminde müzikli oyunların etkisi*. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Beck, S. L., & Rieser, J. (2022). Non-random acts of kindness: Joint music making in creasespre schoolers' helping and sharing with an adult. *Psychology of Music*, 50(1), 17–33. <https://doi.org/10.1177/0305735620978688>
- Blasco-Magraner, J. S., Bernabe-Valero, G., Marín-Liébana, P., ve Moret-Tatay, C. (2021). Effects of the educational use of music on 3- to 12-year-old children's emotional development: A systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(7), 3668. <https://doi.org/10.3390/ijerph18073668>
- Bolat, M., & Malkoç, T. (2021). The effect of music education in the improvement of gifted and talented students' social skills. *Journal of Turkish Studies*, 16(Volume 16 Issue 5), 1463–1481. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.49974>
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. (2014). *Dönüşümsel bir antropoloji için cevaplar* (N. Ökten, çev.; 7. baskı). İletişim Yayınları.
- Centre for Reviews and Dissemination. (2008). *Systematic reviews: CRD's guidance for undertaking reviews in health care*. University of York, 2008 Published by CRD, University of York: York Publishing Services Ltd, ISBN 978-1-900640-47-3.
- Connolly, J. (1989). Social self-efficacy in adolescence: Relations with self-concept, social adjustment, and mental health. *Canadian Journal of Behavioural Science / Revue Canadienne Des Sciences Du Comportement*, 21(3), 258–269. <https://doi.org/10.1037/h0079809>
- Cook, A., Ogden, J., & Winstone, N. (2019). The impact of a school-based musical contact intervention on prosocial attitudes, emotions and behaviours: A pilot trial with autistic and neurotypical children. *Autism*, 23(4), 933–942. <https://doi.org/10.1177/1362361318787793>
- Dong, Y. (2025). The impact of music-integrated educational practices on students' social skills development. *Advances in Curriculum Design and Education*, 1(2), 1–13. <https://doi.org/10.63808/acde.v1i2.135>
- Eerola, P.-S., & Eerola, T. (2013). Extended music education enhances the quality of school life. *Music Education Research*, 16(1), 88–104. <https://doi.org/10.1080/14613808.2013.829428>

- Esimone, C. C., & Ojukwu, E. V. (2014). Music in early childhood education: Its importance in selected child development. *Journal of Educational and Social Research*. <https://doi.org/10.5901/jesr.2014.v4n1p39>
- Gaudette-Leblanc, A., Boucher, H., Bédard-Bruyère, F., Pearson, J., Bolduc, J., ve Tarabulsky, G. M. (2021). Participation in an early childhood music programme and socioemotional development: A meta-analysis. *International Journal of Music in Early Childhood*, 16(2), 131–153. <https://doi.org/10.1386/ijmec.00032.1>
- Girgin, D. (2015). Çalgı performansı özyeterlik inancı ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik analizi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 107–114. <https://doi.org/10.9779/PUJE701>
- Güdek, B., & Öziskender, G. (2013). Orff yaklaşımı ile yapılan okul öncesi müzik eğitiminin öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişimine etkileri. *Journal of Turkish Studies*, Volume 8 Issue 3(8), 213–232. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.4312>
- Haddaway, N. R., Page, M. J., Pritchard, C. C., & McGuinness, L. A. (2022). *PRISMA2020: An R package and Shiny app for producing PRISMA 2020-compliant flow diagrams, with interactivity for optimised digital transparency and open synthesis*. *Campbell Systematic Reviews*, 18, e1230. <https://doi.org/10.1002/cl2.1230>
- Hallam, S. (2010). The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people. *International Journal of Music Education*, 28(3), 269–289. <https://doi.org/10.1177/0255761410370658>
- Jeremić, B., Šimonji-Černak, R., Markov, Z., & Pantić, J. (2015). The effects of applying the vocal performance teaching method on the social-emotional competencies (SEC) of children in early education. *Croatian Journal of Education*, 17(Spec. edition 3), 151–185. <https://doi.org/10.15516/cje.v17i0.1125>
- Kaplan, M., & Yardımcıoğlu, M. (2020). Alan, habitus ve sermaye kavramlarıyla Pierre Bourdieu. *HABITUS Toplumbilim Dergisi*, (1).
- Karaçam, Z. (2013). Sistemik derleme metodolojisi: Sistemik derleme hazırlamak için bir rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 6(1), 26–33. <http://www.deuhyoedergi.org>
- Kirschner, S., & Tomasello, M. (2010). Joint music making promotes prosocial behavior in 4-year-old children. *Evolution and Human Behavior*, 31(5), 354–364. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2010.04.004>
- Koelsch, S. (2013). From social contact to social cohesion—the 7 Cs. *Music and Medicine*, 5(4), 204–209. <https://doi.org/10.1177/1943862113508588>
- Koenig, J. (2022). *Müzik çocuk* (N. Akbıyık ve N. Fetulahoğlu, Çev.). Timaş Yayınları.
- Köksoy, A. M. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 297–320.
- Köksoy, A. M. (2021). İlkokulda müzik eğitimi. İ. Korkmaz (Ed.), *İlkokulda öğretim öğretmen el kitabı* içinde (s. 291–331). Pegem Akademi.
- Kuzgun, Y. (2006). İlköğretimde rehberlik. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8).
- Küçük, D. P. (2011). Müzik etkinliklerine katılan ve katılmayan çocuklarda benlik saygısı ve müzik yeteneğine yönelik özyeterlilik algısının incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(2), 512–522
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2006). *İlköğretimde sosyal beceri eğitimi*.
- Morgan, P. L., Farkas, G., Hillemeier, M. M., ve Maczuga, S. (2016). Science achievement gaps begin very early, persist, and are largely explained by modifiable factors. *Educational Researcher*, 45(1), 18–35. <https://doi.org/10.3102/0013189X16633182>
- Özevin, B. (2008). *Yaratıcı dans etkinliklerinin motivasyon, özgüven, özyeterlilik ve dans performansı üzerindeki etkileri* (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, E., & Aylin, A. (2020). Müzik eğitiminin okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerilerine etkisi. *II. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi*.
- Rickard, N. S., Appelman, P., James, R., Murphy, F., Gill, A., & Bambrick, C. (2013). Orchestrating life skills: The effect of increased school-based music classes on children's social competence and self-esteem. *International Journal of Music Education*, 31(3), 292–309. <https://doi.org/10.1177/0255761411434824>
- Rus, A., Dohotaru, A. I., Catalano, H., Ani-Rus, A., & Mestic, G. (2024). Development of social-emotional skills in early education through musical activities. experimental study. *Educatia* 21, (28), 120–133. <https://doi.org/10.24193/ed21.2024.28.13>
- Schellenberg, E. G., Corrigan, K. A., Dys, S. P., & Malti, T. (2015). Group music training and children's prosocial skills. *PLOS ONE*, 10(10), e0141449. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0141449>

- Siegler, R. S., Duncan, G. J., Davis-Kean, P. E., Duckworth, K., Claessens, A., Engel, M., Susperreguy, M. I., & Chen, M. (2012). Early predictors of high school mathematics achievement. *Psychological Science*, 23(7), 691–697. <https://doi.org/10.1177/0956797612440101>
- Smith, H. M., & Betz E., N. (2000). Development and validation of a scale of perceived social self-efficacy. *Journal of Career Assessment*.
- Su Sinn, O., ve KuWing, C. (2024). Twenty-first century learning skills and music engagement among young children: a systematic review. *Asia Pacific Journal of Education*, 1–21. <https://doi.org/10.1080/02188791.2024.2385835>
- Suzuki, S. (1983). *Nurtured by love: A new approach to education* (W. Suzuki, Çev.). Warner Bros. Publications.
- Şeker, S. (2011). *9-11 Yaş Grubu Çocuklarda Orff Schulwerk Destekli Keman Eğitiminin Keman Dersine İlişkin Tutum, Öz Yeterlik, Öz Güven ve Keman Çalma Becerisi Üzerindeki Etkileri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Váradí, J. (2022). A review of the literature on the relationship of music education to the development of socio-emotional learning. *Sage Open*, 12(1). <https://doi.org/10.1177/21582440211068501>
- Wallace, S. T., & Alden, L. E. (1991). A comparison of social standards and perceived ability in anxious and nonanxious men. *Cognitive Therapy and Research* (Vol. 15, Number 3).
- Wheeler, V. A., & Ladd, G. W. (1982). Assessment of children's self-efficacy for social interactions with peers. *Developmental Psychology* (Vol. 18, Number 6).
- Yıldırım, K. (2009). *Kodaly Yönteminin İlköğretim Öğrencilerinin Keman Çalma Becerisi, Öz Yeterlik Algısı ve Keman Çalmaya İlişkin Tutumları Üzerindeki Etkisi* (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Young, S. (2003). The interpersonal dimension: a potential source of musical creativity for young children? *European Society for the Cognitive Sciences of Music*.
- Yun, Y.-B., & Kim, J.-E. (2013). The effects of the orff approach on self-expression, self-efficacy, and social skills of children in low-income families in South Korea. *Child Welfare*, 92(4), 123–158. <https://doi.org/10.2307/48623406>

EXTENDED ABSTRACT

Self-efficacy stands out as an important factor in acquiring and developing 21st-century skills. While educational approaches generally emphasize individuals' cognitive and academic aspects, the social dimension in which these aspects are shared can often be overlooked. The supportive role of social self-efficacy in the development of social skills constitutes the starting point of this study. Although self-efficacy has been extensively studied in the literature, the importance of social competencies has not been examined to the same extent. In this context, it is believed that music education contributes positively to the formation and development of social self-efficacy. The aim of this study is to examine research addressing the effects of music education provided during early childhood and primary school periods on children's social self-efficacy, and to make a determination regarding this issue. Accordingly, a literature review method was adopted, and a systematic review was conducted by examining scientific studies on the subject. The systematic review approach adopted in this study aims to present a holistic perspective in revealing the effects of music education on children's social self-efficacy. In this review, findings obtained from different studies were evaluated according to specific criteria. The accumulated knowledge in the field was structured to make common findings visible and to present them systematically. The sample of this study consists of 20 scientific studies obtained from the Web of Science, Scopus, ERIC, SAGE, TR Dizin, and Dergipark databases between 2000 and 2025. Based on the main research question, "What are the effects of music education on the social self-efficacy of early childhood and primary school students?", the study also addressed the sub-questions: "What are the effects of music education on children's emotional skills?" and "What are the effects of music education on children's prosocial behaviors such as social interaction and cooperation?" In line with these questions, 20 articles were selected according to specific inclusion and exclusion criteria and analyzed using the descriptive analysis method, one of the qualitative research methods. During data collection, it was observed that no studies directly addressing both music and social self-efficacy could be found when searching databases using the keywords music education and social self-efficacy. Therefore, the keyword social skills, which is closely related to social self-efficacy, was also used, and findings related to social self-efficacy were examined. In fact, in our country, there are only a limited number of experimental studies addressing music education and social self-efficacy in early childhood and primary school periods. For this

reason, the sample of the study was limited to 20 articles within the context of the topic. The findings of the analyzed studies were grouped under the main theme of social self-efficacy, with subthemes of emotional and prosocial skills. The results indicate that music education has a direct effect on the development of children's social self-efficacy and can be a beneficial factor in improving their social skills. It has also been shown that music education has the potential to directly influence children's prosocial skills and behaviors such as communication, adaptation, and collaboration. From the perspective of Bandura's social learning theory, learning through observation of others constitutes one of the primary forms of indirect experience, which plays a decisive role in the formation and development of self-efficacy during childhood. In this context, music education provides opportunities to create various social learning environments for children. During musical activities, children can observe their teachers and peers, acquire new skills, compare their performances, and improve themselves through feedback. It is observed that transformation in social competencies plays a direct role in individuals' attainment of 21st-century core competencies. Social self-efficacy, one of the key competencies that enable the development of social skills, refers to an individual's belief in their ability to exhibit appropriate social behaviors. In this regard, when the interaction of early childhood and primary school students with music and instrumental education is considered in terms of social skills and social self-efficacy, it can be seen that supporting children socially through music education contributes to their ability to exist within society, develop positive relationships with peers, and enhance skills such as adaptation. These gains can influence individuals' lives in later stages, from career choice to partner selection, and serve as a foundational element. Indeed, even individuals who are highly successful cognitively and academically but lack social skills may benefit from the social self-efficacy developed through music education, which has the potential to fill and complement this gap. When the impact of music education on the development of children's social skills is examined through Bourdieu's concepts of field and capital, it can be inferred that the transformation in social skills resulting from music education directly affects individuals' social lives, that musical interactions open up new fields in individuals' lives, and that they function as a social field that restructures children's behaviors. Within the framework of music education, children may be influenced by the norms and experiences of this newly formed field and, in turn, influence the field itself. The social capital shared within this field not only contributes to individuals' sense of belonging and functions as a social variable, but also has the potential to instill in individuals a sense of "I am an individual," "I am a member of a group," and ultimately "I can do it." This situation not only enhances individuals' competence but may also contribute to their aptitude in a particular field, their aesthetic perception, and their attitudes toward learning. In this way, it can enrich individuals' cultural capital and contribute to the formation of their identity.